

P7_TA-PROV(2010)0149

Situácia v Kirgizsku

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 6. mája 2010 o situácii v Kirgizsku

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Kirgizsku a Strednej Ázii, najmä na uznesenie z 12. mája 2005,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 20. februára 2008 o stratégii EÚ pre Strednú Áziu,
 - so zreteľom na vyhlásenie podpredsedníčky Komisie /vysokej predstaviteľky Catheriny Ashtonovej o Kirgizsku zo 7. a 8. apríla 2010,
 - so zreteľom na závery Rady pre zahraničné veci z 26. apríla 2010,
 - so zreteľom na vyhlásenie EÚ na zasadnutí Stálej rady OBSE o situácii v Kirgizsku z 22. apríla 2010,
 - so zreteľom na stratégiu EÚ pre nové partnerstvo so Strednou Áziou, ktorú prijala Európska rada 21. – 22. júna 2007,
 - so zreteľom na Dohodu o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Kirgizskom, ktorá nadobudla platnosť v roku 1999,
 - so zreteľom na regionálny strategický dokument Európskeho spoločenstva o pomoci Strednej Ázii na obdobie 2007 – 2013,
 - so zreteľom na článok 110 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže je v záujme národov Strednej Ázie i EÚ, aby sa dosiahol pokrok v stabilite a zvyšovaní úrovne demokratického a ľudského rozvoja, bezpečnosti ľudí a trvalo udržateľného rastu v celom regióne,
- B. keďže Kirgizsko je členom OBSE, a teda sa zaviazalo rešpektovať základné slobody, ľudské práva a zásady právneho štátu a dodržiavať demokratické normy OBSE,
- C. keďže Kurmanbek Bakijev, ktorý prvýkrát prevzal úrad v júli 2005 po tzv. tulipánovej revolúcii, bol vlani znovu zvolený na ďalšie obdobie za prezidenta vo voľbách, ktoré boli podľa nezávislých pozorovateľov poznačené rozsiahlymi podvodmi; keďže po počiatočných demokratických opatreniach sa vláda Bakijeva zmenila na autoritársku,
- D. keďže 7. apríla 2010 zasiahli kirgizské vojenské jednotky s použitím streľby, slzotvorného plynu a omračujúcich granátov proti davu protestujúcich, ktorí sa zišli pred prezidentskou kanceláriou v Biškeku a potom vtrhli do vládnych budov, aby demonštrovali proti prudkému nárastu cien za elektrinu a vykurovanie, čoho výsledkom bolo 80 mŕtvych a viac ako 500 zranených,
- E. keďže prezident Bakijev bol nútený opustiť hlavné mesto a jeho miesto prevzala dočasná vláda, na čele ktorej stojí vedúca opozície Roza Otunbajevová, ktorá vydala dekrét o nástupníctve moci a nariadenie v súlade s kirgizskou ústavou a rozpustila parlament, keďže Bakijev potom, ako sa pokúsil stanoviť podmienky svojej rezignácie, odišiel týždeň po vzbure z krajiny do Kazachstanu na základe dohody, ktorú sprostredkovali Rusko, USA a Kazachstan,
- F. keďže Kirgizsko priťahuje osobitný záujem USA a Ruska z dôvodu svojej strategickej

polohy blízko Afganistanu a vedľa údolia Ferghana, ktoré sa zo zemepisného, politického a hospodárskeho hľadiska nachádza v centre Strednej Ázie; keďže tranzitné centrum Manas, ktoré prevádzkuje armáda USA, zohráva v severnej distribučnej sieti kľúčovú úlohu v zásobovaní jednotiek NATO v Afganistane, a rovnako má v Kirgizsku významnú vojenskú základňu aj Rusko,

- G. keďže vzťah medzi EÚ a Strednou Áziou je kľúčový, pokiaľ ide o spoločné úlohy v oblasti energetiky, boja proti zmene klímy, kontroly nezákonného obchodovania s drogami a boja proti terorizmu,
- H. keďže geopolitická súťaž v regióne má značný deštruktívny potenciál, ale zároveň sa významne prelína so záujmami týkajúcimi sa Afganistanu a šírenia radikálneho islamu, čo vytvára možnosti na obmedzenie tejto súťaže a dosiahnutie dohody o tom, že je potrebné zlepšiť riadenie;
- I. keďže EÚ musí vždy dodržiavať svoj záväzok zaradiť otázku ľudských práv, demokracie a zásad právneho štátu do všetkých dohôd s tretími štátmi, podporovať demokratické reformy prostredníctvom súdržných politík a posilňovať tak svoju dôveryhodnosť v úlohe hráča v regióne,
- J. keďže EÚ je v Kirgizsku vo veľkej miere zastúpená najmä v úlohe poskytovateľa pomoci, čo jej umožňuje hrať dôležitejšiu úlohu pri podpore krajiny,
- K. keďže Komisia a Rada práve skúmajú stratégiu pre Strednú Áziu a pripravujú správu, ktorú predložia na júnovom zasadnutí Európskej rady,
 - 1. vyjadruje svoje najhlbšie znepokojenie nad situáciou v Kirgizsku a vyslovuje úprimnú sústrasť rodinám všetkých obetí tragických udalostí;
 - 2. vyzýva všetky strany zapojené do konfliktu, aby zastavili násilie, prejavili umiernenosť a vyvinuli všetko úsilie na začatie skutočného dialógu zameraného na nastolenie stability a vytvorenie podmienok na pokojný návrat k demokratickému ústavnému poriadku;
 - 3. zdôrazňuje, že z inštitucionálneho hľadiska je nevyhnutné vytvoriť súdržný a stabilný ústavný rámec s cieľom predchádzať sociálnym nepokojom v budúcnosti a zabezpečiť mierovú budúcnosť pre kirgizský ľud; v tejto súvislosti víta spoluprácu dočasnej vlády s Benátskou komisiou;
 - 4. berie na vedomie prvé kroky, ktoré podnikla dočasná vláda na obnovu demokracie, najmä čo sa týka plánov na návrh novej ústavy napravujúcej Bakijeovu revíziu, ktorou sa sústredila príliš veľká moc do rúk prezidenta;
 - 5. víta v tejto súvislosti oznámenie dočasnej vlády o uskutočnení referenda o novej ústave dňa 27. júna 2010 a nových všeobecných volieb dňa 10. októbra 2010 s cieľom posilniť demokraciu a politickú zodpovednosť; vyzýva dočasnú vládu, aby zabezpečila, že Kirgizsko si bude naďalej plniť svoje medzinárodné povinnosti, a aby zabezpečila slobodné a spravodlivé voľby;
 - 6. zdôrazňuje význam aktívnej spolupráce s dočasnou vládou s cieľom zistiť a využiť možnosti na podporu dobrého riadenia, nezávislého súdnictva a ostatných politických cieľov EÚ stanovených v stratégii pre Strednú Áziu a takisto s cieľom uľahčiť angažovanie a aktivity medzinárodných finančných inštitúcií;
 - 7. žiada, aby sa tieto udalosti prešetrili na medzinárodnej úrovni pod vedením OSN s cieľom určiť zodpovedných i nedostatky a poskytnúť pomoc justičným orgánom Kirgizska, v tejto súvislosti žiada dočasnú vládu, aby požiadala OHCHR o pomoc, aby sa zabezpečilo podrobné, nestranné a dôveryhodné vyšetrenie udalostí zo 6. – 7. apríla 2010;

8. poukazuje na to, že tulipánová revolúcia z roku 2005 viedla k vysokým očakávaniám v súvislosti s demokratickými reformami v kirgizskej spoločnosti, ktoré sa nenaplnili; vyzýva Radu a Komisiu, aby preukázali súdržnosť a asertívnosť a využili túto príležitosť, aby našli spôsoby, ako pomôcť dočasnej vláde Kirgizska a orgánom tejto krajiny presadiť demokratické reformy a zlepšiť životné podmienky obyvateľstva prostredníctvom národného rozvoja a zapojenia občanov do spolupráce so všetkými zainteresovanými subjektmi a s kirgizskou občianskou spoločnosťou;
9. pripomína, že Kirgizsko je v dôsledku veľkého nedostatku zdrojov zraniteľné a vo veľkej miere závislé od vonkajšej podpory; takisto pripomína, že v jeho susedstve neexistuje žiadny model pre demokratické a dobre fungujúce riadenie a pozitívny sociálny rozvoj; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že poskytnutie medzinárodnej pomoci bude mať rozhodujúci význam;
10. upozorňuje na skutočnosť, že vývoj v Kirgizsku ovplyvňuje regionálny aj medzinárodný vývoj a je ním ovplyvnený; vyjadruje presvedčenie, že záujmy Ruska, USA a ďalších zainteresovaných sa vo veľkej miere prekrývajú, najmä vo vzťahu k Afganistanu a nárastu islamského radikalizmu v regióne vrátane Kirgizska; domnieva sa, že táto skutočnosť by mala umožniť zmiernenie geopolitickej súťaže a hľadanie synergii; verí, že úspech v tejto oblasti by mal aj širšie pozitívne účinky v oblasti medzinárodných vzťahov a medzinárodnej bezpečnosti;
11. vyzýva osobitného zástupcu podpredsedníčky/vysokej predstaviteľky pre Strednú Áziu, aby situáciu pozorne sledoval, poskytoval pomoc a napomáhal obnovu dialógu medzi všetkými súčasťami kirgizskej spoločnosti;
12. vyzýva Komisiu a Radu, aby urýchlene preskúmali, či existujú alebo či je možné vytvoriť podmienky na naštartovanie nového programu pomoci pre Kirgizsko koordinovaného na medzinárodnej úrovni, pričom je potrebné v neposlednom rade zohľadniť, aký silný je záväzok dočasnej kirgizskej vlády týkajúci sa demokratizácie a fungovania transparentnej vlády; domnieva sa, že ak sa zistí, že na to existujú dostatočne vhodné podmienky, EÚ by mala prevziať vedúcu úlohu pri zorganizovaní medzinárodnej konferencie darcov pre Kirgizsko;
13. požaduje široké použitie nástroja stability; zdôrazňuje potrebu pomôcť Kirgizsku prekonať jeho sociálne a hospodárske problémy; žiada Komisiu, aby pripravila návrhy na prerozdelenie finančných prostriedkov z nástroja rozvoja a spolupráce s cieľom pomôcť zabezpečiť, že krátkodobá aj strednodobá reakcia EÚ na novú situáciu v Kirgizsku bude primeraná; zdôrazňuje, že osobitná priorita by sa mala venovať riešeniu problémov v oblasti vzdelania, zdravia a dodávky vody;
14. zdôrazňuje, že pomoc EÚ musí byť v súlade s úsilím v oblasti boja proti korupcii a zvýšením príležitostí na vzdelávanie a s politikou zlepšenia životných podmienok, aby sa vytvorili vhodné podmienky, ktoré budú brániť rozvoju extrémistických názorov;
15. vyzýva Komisiu, aby pri zohľadnení súčasnej situácie overila, či je potrebné poslať bezodkladnú humanitárnu pomoc;
16. očakáva preskúmanie napredovania v realizácii stratégie EÚ pre tento región a požaduje úsilie o zvýšenie jej dôveryhodnosti, konkrétnosti a koherentnosti;
17. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, dočasnej vláde Kirgizska, generálnemu tajomníkovi OSN, generálnemu tajomníkovi OBSE a generálnemu tajomníkovi Rady Európy.

